

Verklaring van Wellenstein

Mevrouw Fischer Boel,

Negentig dagen zijn twintig mensen van verschillende nationaliteiten en leeftijden door het platteland van Europa getrokken. Zij reisden door drie en twintig landen en het was hun bedoeling om dat platteland en de mensen die er wonen te ontdekken.

De tijd die zij op één plaats en in één land door konden brengen was zeer beperkt.

Het Europese platteland is voor hen een film van indrukken geworden.

De reis is georganiseerd door de beweging Cultural Village of Europe die vanaf 1996 op het Europese platteland is gegroeid. De reis komt nu tot een einde. Cultural Village of Europe is de Europese Commissaris Mevrouw Fischer Boel zeer erkentelijk dat zij als eerste een neerslag over deze reis wil horen.

Op onze reis zijn we door prachtige streken gekomen. We zijn ook onder de indruk van wat verschillende gemeenschappen en individuen van het plekje dat zij bewonen maken en gemaakt hebben.

Er zijn mensen die uit de stad naar het platteland vertrekken. Blijvend of tijdelijk. We zagen gepensioneerde burgers uit Engeland in Frankrijk, Spanje, Bulgarije en Slovenie huizen kopen om daar het derde deel van hun leven door te brengen. We zien een enorme toename van het aantal appartementen, pensions, hotels en agrarisch toerisme voor stedelingen die het platteland zo nu en dan nodig hebben om bij te komen. De stad alleen is voor hen niet meer voldoende. Het is ons heel duidelijk geworden dat ook de stedeling niet zonder het platteland kan.

De zorg voor dat immense land drukt zwaar op het platteland. In het bijzonder op de boeren. De beroepsgroep die eeuwenlang het land bewerkt en het landschap vorm gegeven heeft, verkeert in grote onzekerheid. We hebben in alle landen boerderijen gezien en met boeren gesproken. De grote veranderingen hebben, ondanks de welvaart ook onzekerheid gebracht over de toekomst. Over de opvolging binnen het bedrijf en over de wijze

van bedrijfsvoering. Er zijn verschillende ontwikkelingen. Zo worden voedselproductie en de vormgeving van het landschap door sommigen als onderscheiden taken gezien. De boer is er dan alleen voor een product met de laagst mogelijke prijs. Daarnaast zijn er boeren die met de kwaliteit van hun product bezig zijn en trots op hun lokale product waarvan zij vinden dat het zijn prijs waard is. Zij laten hun productie een deel van de streek zijn. De omgeving waar de productie plaats vindt staat niet los van de productie. Daarnaast zijn er boeren die van hun plaats een bijzondere plek weten te maken, een plek waar anderen graag heen gaan.

De aarde is niet alleen de plaats waarop voedsel wordt verbouwd en waarop bomen groeien, het is ook de ruimte waarop mens en dier leeft. Langzaam maar zeker begint het platteland zich dit te realiseren.

We hebben ook jonge mensen zien wegtrekken uit kleine gemeenschappen. Voor vervolgonderwijs zijn jongeren aangewezen op de stad. En ook voor daarna zijn daar de banen en is daar de werkervaring. Daarnaast is ook de stadscultuur aantrekkelijk.

In sommige kleine gemeenschappen wordt nagedacht hoe zij na die priode weer iets voor hun jeugd kunnen

doen. Er wordt nagedacht over banen en ook over die aantrekkelijkheid.

Steeds meer dorpen beseffen dat zij op het gebied van vrijheid ook iets te bieden hebben: de vrijheid van de ruimte, het kampvuur en de wandeling in het bos en langs het water.

Op het platteland heeft iedereen zijn landschap en zijn horizon elke dag om zich heen. Dat hebben we ervaren en het is de nieuwe aantrekkingskracht van de kleine gemeenschappen.

We hebben ook gezien hoe de individuele kwaliteiten van actieve en creatieve mensen op het platteland tot gelding kunnen komen. Geen mens hoeft er een nummer te zijn. Er is vrijwel altijd een gebrek aan helpende handen en initiatiefnemers. Mensen die van een pand of een stuk grond een attractieve plek weten te maken voor velen. Onderweg hebben we meerdere van dergelijke plaatsen gezien.

De waardering voor dorpscultuur is over het algemeen gering. Voor een uitvoering van de fanfare koop je geen kaartje. In kunst en cultuur gaat het over het algemeen om de topprestaties. Dat heeft er toe geleid dat veel mensen met een wat mindere stem hebben afgeleerd om te zingen. In de dorpscultuur staat de participatie voorop. We hebben onderweg veel muziek- en dansgroepen gezien die uitnodigen om mee te doen. Dorpscultuur heeft deze participatie als kenmerk en kwaliteit.

De Europatour heeft op veel plaatsen een enorme gastvrijheid aangetroffen. Op die plaatsen troffen wij geen gesloten maar open gemeenschappen aan. Deze gastvrijheid kon vormen aannemen dat we ons afvroegen waaraan we dat verdiend hadden. Dit was een openbaring voor die mensen die het dorp tot dusver alleen als gesloten gemeenschap kenden. Kleine gemeenschappen kunnen op heel korte termijn iets regelen. Zij vormen een organisatie van mensen en niet

van instituties. We hebben daar tijdens onze reis veel mee te maken gehad. Er is voldoende sociale cohesie op het platteland om deze gastvrijheid te realiseren, terwijl die sociale cohesie elders zeer verzwakt is. We hebben ook initiatieven gezien om de relaties tussen de generaties te verbeteren. Het vormde het onderwerp van één van de vier workshops tijdens de Tour.

De beweging Cultural Village of Europe zal versterkt op de ingeslagen weg voortgaan. In het afgelopen jaar was het Estse Killingi Nõmme cultureel dorp van Europa. In het komende jaar zal dat Schachdorf Ströbeck zijn.

Tegelijkertijd zullen we, als uitvloeisel van deze lange tocht, beginnen met de uitgave van een internet-tijdschrift. Dit tijdschrift zal niet alleen dorpen uit verschillende landen dichterbij elkaar brengen en sterken maar ook de verschillende thema's uitdiepen die voor de kleine gemeenschappen – en dus ook voor de hele gemeenschap – belangrijk zijn. Het tijdschrift zal de naam 'The rake' dragen. The Rake is een instrument dat verzamelt. De bedoeling van het tijdschrift zal eerder zijn het verzamelen dan het rondbazuinen...

Als spreker van de Europatour wil ik u Mevr. Fisher Boel bedanken dat u ons verhaal wilt horen. Als ambassadeur van Cultural village wil ik u vragen onze initiatieven te willen steunen, enerzijds om het internet magazine van de grond te krijgen en anderzijds om het belang van uitwisseling op het niveau waarop wij werken te erkennen.

Wat ons heeft geroerd is het eigen karakter en de eigen kleur van zoveel plekken in de verschillende landen. We noemden dat tijdens de Europatour: 'bijzondere plekken'. Het platteland heeft vele gezichten. De individualiteit komt er tot wasdom. Voor de nationale staten en voor Europa, die onmiskenbaar de neiging tot nivellering hebben, kan het hebben van een uitgestrekt platteland in dit opzicht een heilzame werking hebben. We willen u vragen om het recht op 'n eigen gezicht van kleine gemeenschappen te erkennen en te waarderen.

Ter introductie

In deze editie van de nieuwsbrief geven we een eerste impressie van de Europatour. Op 25 oktober werd deze beëindigd in het Luxemburgse dorp Wellenstein. We zullen een eerste indruk geven: één foto van de meeste plekken die door de Europatour zijn bezocht, een lijst met deelnemers en plaatsen en een reactie van Sonja Kilbertus die de hele reis door gefilmd heeft. We drukken ook de verklaring van Wellenstein af die is uitgesproken ten overstaan van Mariann Fisher Boel, landbouwcommissaris van de EU.

De Tour wordt nu op verschillende manier verder uitgewerkt. De filmers Sonja Kilbertus en Roe Gazit werken aan hun filmdocumenten. Beiden hebben de hele tour meegemaakt. Verder wordt er aan verschillende publicaties gewerkt. Het eerste resultaat is de Verklaring van Wellenstein.

Op de website www.europatour.org is een forum voor reactie en discussie. De redactie van 'De Hark' hoopt ook op deze manier materiaal te verzamelen voor de verschillende items van de Europatour.

In Taraskowo in Polen ontmoetten we de Wojt met zijn secretaresse. Hij legde ons uit hoe het systeem van twee 'burgemeesters' functioneert. Soltysz heet de burgemeester van de kleine dorpen en Wojt de burgemeester van de overkoepelende gemeente.

Boven: De Oxenroad Inn bij Martella in Finland bleek wel een heel bijzondere plek te zijn.

Midden: Nadat we de grens van Hongarije naar Kroatië gepasseerd hadden vonden we een bakkerij met de naam 'Nieuw Europa' aan. Het gebak was er heerlijk.

Deelnemers aan de Europatour

Alise, Jeroen Besseling, Andy Bertram, Jelle Bruinenberg, Jitka Cupalova, Martina Cupalova, Smaragdi Daliato, Roe Gazit, Irene Gerlofsma, Ruud Gerlofsma, Kuba Gogolewski, Shahar Golan, Otto Haaijer, Edwin Haakman, Jacqueline Hamers, Herta, Grietsje Hoekstra, Paul Honig, Anke Huisman, Krisztina Kerekes, Sonja Kilbertus, Bas Kisjes, Bert Kisjes, Ivan Kisjes, Elmar Kleijn, Ruud van der Klooster, Yoran Levisohn, Klara Lunackova, Hubert Martin, Sergei Martynyuk, Anna Christien Meijs, Petra Moerman, Carolien van Mol, Leo Nijman, Ben Overzee, Hans Peter Pluim, Leo Probst, Renze Sleeking, Erica de Roever, Bob Roos, Johanna and Evert Schuurman, Josse Sharrard, Jaap Spaan, Helmi Starckenburg, Marjan Stuiver, Atanas Tcholakov, Tomas Tetiva, Vincent Tijms, Martin Velthuis, Margriet Verheijden, Petra Vesela, Paul ten Westeneind sr, Paul ten Westeneind jr., Dalit Wolf, Milada Zhanelova.

Waar de Europatour stopte

○ villages
→ route

Wijk aan Zee (NL), in verschillende hotels.
Freckenhorst (D), op een bio boerderij.
Schachdorf Ströbeck (D), in een sport accommodatie.
Rot Gutenhausen (D), op een organische boerderij.
Tommerup (DK), in een efter skole
Laholme (SW), op een camping
Söderköping (SW), op een camping
Stockholm (SW), op een parkeerplaats.
Martilla (FIN), in de Oxenroad Inn
Vojjakala (FIN), bij een cultureel centrum.
Killingi Nõmme (EE), bij een sport accommodatie.
Kastire (LA), in een school.
Luksiai (LI), in een cultureel centrum.
Taraskowo (PL) op een boeren camping.
Janov Lubelski (PL), op een camping
Momoty Gorné (PL), als gast op de camping.
Jakubovany (SK), school
Vavrisova (SK), als gast van de gemeente op de camping.
Bystré (CZ), in de 'sokolovna', een sport en theater gebouw.
Nezdrev (CZ) in een particuliere tuin.
Kirchheim (A) rond een brandweerkazerne.
Polana (SLOV), in en bij een cultureel centrum.
Palkonya (H), in en bij het culturele gebouw.
Koska (CR), op en sportterrein.
Lazarevo (SERB) op een sportterrein.
Caprinis (RU), op het erf van het gemeentehuis.
Rosiori de Vede, op een sportterrein.
Sable (BUL), op een camping aan de Zwarte Zee.
Glozenski, (BUL), in het klooster.
Vyronia (GR), op een sportterrein.
Métsovo (GR), op een parkeerplaats van een restaurant.

Paxos (GR) in een voormalige school.
Ferry Igoumenitsa – Ancona op de boot.
Pergine Valdarno (I) In een voormalige fabriek, nu ingericht voor Agro tourisme.
Seborga (I), op het gras van het dorp op de berg.
Les Beaux (F), tussen de rotsblokken voor de ingang van een grot.
Le Caylar (F), als gast op een camping.
Lavaur (F), op een boerenerf.
Baranain (ES) in het theatre van een voorstad.
Porrúa (ES) in a gastenverblijf van het dorp.
St Pee (F), op een recreatieterrein.
Naujac sur Mer (F) op de schaaik camping.
St Lévin (F) op het terrain van een privé huis.
Mellionnec (F) bij families.
Abbeville (F) F1 veel in één Formule 1 hotelkamer.
Aldeburgh (GB) bij families.
Charleroi (B) in een F1 hotel.
Wellenstein (LUX), in een voormalige school.

CULTURAL VILLAGE of EUROPE

Colofon:

Deze Nieuwsbrief wordt uitgegeven door Cultural Village of Europe in Wijk aan Zee
Julianaweg 35, 1949 AN Wijk aan Zee
Website: www.cultural-village.com
en www.europatour.org
E-mail: village@cultural-village.com
Redactie: Jacky de Vries, Bert Kisjes en Ab Winkel.
Aan dit nummer werkten mee: De fotografen Tomas Tetiva, Kuba Gogolewski, Krisztina Kerekes en Ben Overzee.
Teksten: Bert Kisjes, Anne Hauvespre, Vincent Tijms en Ivan Kisjes.
Lay-out: peter@nietweggooien.nl

Hoe met natuur omgaan?

Samenvatting van de workshop op 19 October in Locarn (Bretagne)

Om de discussie in banen te leiden vonden we drie onderwerpen:

- Natuur gezien als een stuk natuur dat behouden moet blijven
- Natuur al een bron voor activiteiten
- Natuur als landschap, levende omgeving.

Daarna kwamen we tot het onderwerp: Hoe kunnen plattelands gemeenschappen bijdragen aan duurzame ontwikkeling van plattelands gebieden?

Algemene samenvatting van de verschillende workshops

Het is moeilijk voor de deelnemers om de toekomst te voorspellen. Door de drie onderwerpen heen ontdekten we één gemeenschappelijk onderwerp: natuur moet gezien worden als iets inclusief de mens.

Hoofdpijnen om te ontwikkelen: :

- 1 a educatie
b training
c overdracht van kennis

uitgaande van 'je kunt niet zonder natuur'.

- 2 a Het delen en kapitaliseren van ervaringen
b Maak gebruik van gedeelde bronnen i.p.v. lokaal en onderling beleid.

Deze samenwerking en kapitalisatie moet ons in staat stellen om:

- Een positief beeld van het platteland te brengen
- Het idee te ontwikkelen dat economische en sociale activiteiten menselijke dimensies kunnen hebben, solidariteit laten zien, milieuvriendelijk zijn en aan het territorium gerelateerd.
- Innoveer en creëer ruimte voor de vrijheid van geest.

Rol van Cultural Villages of Europe

Om de bovenstaande doelen te bereiken moeten we:

- Met allianties van gebieden gaan werken: Cultural Villages of Europe is een reeks van gebieds allianties, een som van mogelijkheden en bronnen.
- Beklemtoon en ondersteun individuele en collectieve plannen die innovatief zijn, een toegevoegde waarde creëren en onze gedeelde bronnen voeden.

Boven: De drijvende sauna was een grote attractie tijdens het slotfeest van het laatste dorpenfestival in Killingi Nömme op 7 augustus.

Onder: Monica geeft uitleg over haar bosbouw bedrijf van 500 ha in Vaxtorp in Zweden

Persoonlijke reflectie op de Europatour Sonja Kilbertus,

Het voorstel om met de Europatour mee te gaan om deze op video te documenteren vond ik heel aantrekkelijk omdat mensen met basis waarden en basis ideeën daar kennelijk vertrouwd genoeg mee waren om deze op een unieke manier te formuleren en te propageren. Als iemand die van een Kunstacademie komt, waar iets nooit goed genoeg is, waren de gedachten over en de praktijk van cultuur fascinerend verfrissend anders. Toen ik deze ook echt belichaamd zag in dorpen als Mellionnec (Frankrijk), Palkonya (Hongarije), Luksiai (Litouwen) en lasst but not least Wijk aan Zee bleek dat gezegend en voedzaam voor mij te zijn.

In overeenstemming met het handvest van de dorpen, Het scheppingsproces – of dat nu voedsel betreft, producten voor dagelijks gebruik of kunst en cultuur, zou echter, in overeenstemming met het handvest van de dorpen, mee moeten tellen of in iedere geval even belangrijk moeten zijn voor het resultaat. Ik heb echter het tegendeel ervaren door te filmen in mijn omgeving. Maar kan het scheppen van kunst zo belangrijk zijn dat je fundamenteel menselijke of sociale waarden veronachtzaamt terwijl kunst wordt 'geproduceerd'? Nog verder doorgeacht: kan een kledingstuk mooi zijn als een kind uit India het heeft genaaid? Kan een runderhaas herkend worden als de koe het vlees in een fabriek had moeten 'produceren'?

Met de Europatour werd ik uitgebreid geconfronteerd met de consequenties van onze dagelijkse acties, zoals productie, consumptie of communicatie met de mensen om je heen.

Dit is geen commerciële tekst: we zagen niet alleen het mooie mediterrane licht over het vredige hoogland, maar ook de rotsachtige en zeldzame ravijnen, door hevige regens getekend. Waar licht is, is ook schaduw.

En ik denk dat we allemaal hebben ervaren hoe smal het pad is waarlangs we zelf gaan. Willen we echt sociaal zijn, naar andere mensen kijken en een gemeenschap vormen? Individuele krachten zijn sterk, gelukkig, maar de grens met egocentrisme is maar één stap verwijderd..

Groepsdynamieken ontwikkelen zich voordat je je dat realiseert, het uitsluiten van enkelingen en een zondebok aanwijzen is de makkelijkste manier om een groep te sluiten. Gemeenschappen zijn sterk. Maar kracht kan ook een gevaar zijn. Zo lang er een hart is, bewustzijn en open ogen, kan dit tot een minimum beperkt worden.

Ik zag veel open ogen en harten in deze drie maanden op reis.

Sonja Kilbertus, Wenen, 14 november 2005

Ontvangst in de Bolera in Porrúa.
Het inschenken van een glas cider is daar een vak apart.

Uitleg over een middelgrote boerderij in Tommerup in Denemarken.
Deze boer houdt een onvruchtbaar deel van zijn grondgebied algemeen toegankelijk. Je kunt er vrij wandelen.

Het hoofd van de school (midden) in Vojjakala in Finland geeft ons les in Finse geschiedenis.

In de gewelfde kelders van deze 16e eeuwse boerderij op de hoogvlakte van Larzac in Zuid Frankrijk vind je de mooiste schaapskooi ter wereld.

Tijdens de workshop over dorpscultuur in Killingi Nõmme werden groepjes met camera er op uit gestuurd om elk een film te maken. Om te laten zien dat zelfs de camera bruikbaar is als een middel voor dorpscultuur.

De vrijwillige brandweer in Schachdorf Ströbeck heeft voor de Europatour gekookt.

De vuurplaats, het hart van het culturele centrum in Luksiai in Litouwen in de gebouwen van een vormalige kolchos.

Een gepensioneerde militair in Rusona in Letland verdient er nog wat bij met een kwart ha bessen, maar het liefst snijft hij hout en maakt beelden die dan ook overal op zijn erf te vinden zijn.

Vincent aan het woord tijdens een workshop over natuur in Mellionec.

Sporen van de recente oorlog ook in Koska in Kroatië.

In Velika Polana in Slovenië werden we verrast door een groep zangers die in het kampement kwamen zingen.

In Caprinis in Roemenië viert het hele dorp een bruiloft mee. Die kun je dan ook op straat vieren.

De in communistische tijd illegaal en zonder tekening gebouwde kerk in het Poolse Momoty Gorné.

Strotz, de burgemeester van Wellenstein, Bert kisjes van Cultural Village en Jan Hartholdt van het ministerie van LNV in Wellenstein.

Als je slangen en schildpadden houdt kun je beter in een dorp wonen dan in de grote stad. Deze man verhuisde daarom van Budapest naar Palkonya en is daar nu een attractie terwijl hij in de stad een last was.

De kapel van het Grieks orthodoxe klooster Glozenski hoog in de bergen in Bulgarije.

Het prinsdom Seborga op de top van een berg aan de Italiaanse Riviera wil onafhankelijk zijn. Vanuit het gemeentehuis zie je 's avonds in de verte de lichtjes van Monaco.

Links van boven naar beneden:

Ouderen op Paxos vertellen ons hun verhaal over Paxos.

Onze gastheren in Pergine Valdarno in Toscane bereiden pizza's klaar in een van de gemeenschappelijke keukens. Deze keuken is door de gemeente gebouwd voor verenigingen en particulieren. Eten is een wezenlijk onderdeel van elk feest.

Een bezoek aan de schaakcamping van Julius Armas in Naujac sur Mer bij Bordeaux. Julius (links) was de winnaar van het eerste Sonnevanck Meester schaaktournooi in 1987.

In Lavaur dichtbij Toulouse werd de Europatour ontvangen door een boerenfamilie op de top van een heuvel. We aten gezamenlijk met de gastfamilie op het erf van de boerderij.

EU commissaris Mariann Fisher Boel spreekt in Wellenstein de deelnemers van de Europatour toe.

In het Letse Kastire worden we door een wervelende dansgroep verwelkomd.

In het Slowaakse Vavrisovo maakten 70 boeren hun tractor zelf. Kopen was te duur voor boeren met een paar hectares.

In het Servische Lazarevo komen veel kinderen naar het kampement om hun dorp op de grote rol te tekenen.

In Zweden en in Slowakije heeft een vreselijke storm huisgehouden in de bossen. In beide landen was dat een nationale ramp. De foto is in Zweden gemaakt.

Boven: De burgemeester en haar voorganger luisteren met de jeugd naar het volkslied dat Hans Peter op zijn trompet bij het afscheid speelt. De jeugd had in Bystré een muziekfestival en treffen georganiseerd.

Links: Ontvangst in het Franse Le Caylar.

Linksonder: De Tsjechische deelnemster Petra Vesela wordt hartelijk ontvangen door de voorzitter van de culturele vereniging van een Slowaaks emigrantendorp in Kroatië. In de 18 e eeuw trokken hier Slowaken naar toe. Nu vormen zij een hechte en actieve gemeenschap.

Rechtsonder: kijk op het erf van de organaische boerderij in Gut Rotenhausen.

Bezoek aan een familie. In de 'buitenkeuken' is de vrouw des huizes bezig met het maken van wintervoorraad.

Cirque de Navacelles, een natuurfenomeen aan de rand van de hoogvlakte van Larzac in Zuid Frankrijk.

Boven: Op Paxos leert Johanna de jeugd moderne dansen.

Midden: Pech.

Onder: De koeien van Franz in Kirchheim krijgen goed te eten. 10 jaar geleden heeft hij de stallen vernieuwd naar de eisen en inzichten van toen. Maar die inzichten zijn inmiddels weer gewijzigd. Hij heeft niet de middelen om zijn stal opnieuw aan te passen. Hij heeft ook geen opvolger.

Boven: Dichtbij Vyrionia is een exacte copie gebouwd van het beroemde Athos klooster. Athos is alleen voor mannen. Dit klooster voor nonnen.
Midden: Het parlaments gebouw van Åland, met zijn 20 000 inwoners. Åland is zo goed als zelfstandig, onder de soevereiniteit van Finland.

Onder: Biohof in het Duitese Freckenhorst.

Het dorpscafé in het Zuid Boheemse Nezdrev. Daar komen de mensen van het dorp ook inderdaad samen. Het tweede huis is het gemeentehuis.